

Упровадження автоматизованого управління цифровими копіями фонду користування документами Національного архівного фонду в державних архівах України: проблеми і перспективи

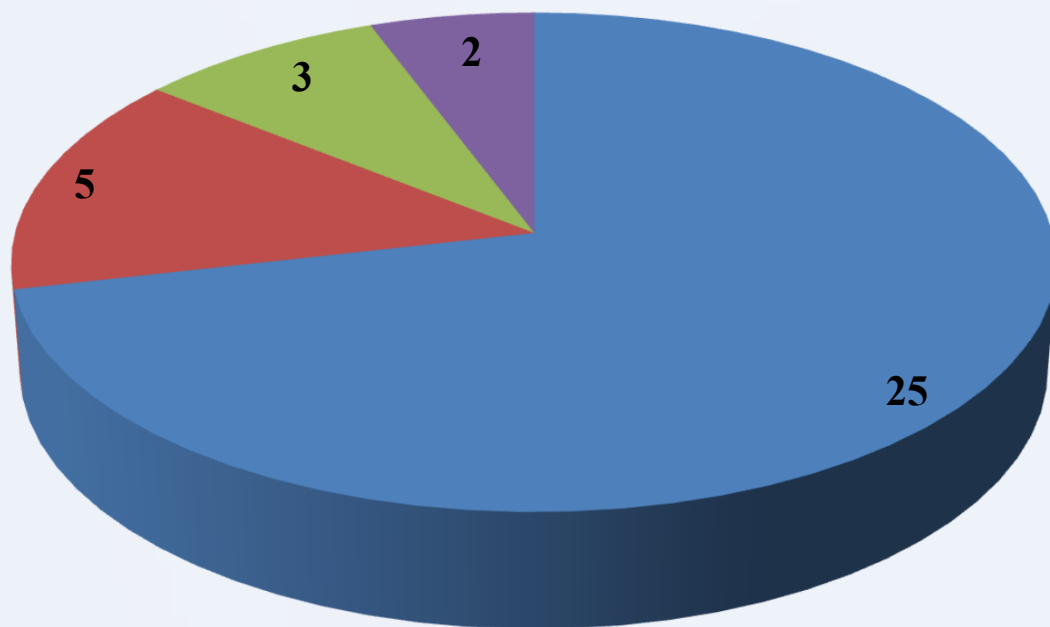
Наталія Залеток, кандидатка історичних наук, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства

Людмила Дідух, кандидатка історичних наук, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства

Створення цифрового фонду користування документами Національного архівного фонду (НАФ) – це один із необхідних елементів цифровізації архівної справи в Україні.

Цифровий фонд користування документами НАФ є структурованою сукупністю копій документів НАФ, створених шляхом переведення паперових та інших аналогових документів у цифрову форму і призначених для користування замість оригіналів.

Способи ведення обліку копій цифрового фонду користування документами НАФ

■ Паперовий облік або облік в електронному вигляді за допомогою текстових редакторів

■ Автоматизований облік (або запроваджений паралельно з паперовим обліком чи перебуває на стадії розроблення)

■ Облік не ведеться

■ Цифровий фонд користування не створюється

ДЕРЖАВНА АРХІВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

НАКАЗ

16.01.2019 Київ № 11

Про затвердження та впровадження методичних рекомендацій «Цифровий фонд користування документами Національного архівного фонду: створення, зберігання, облік та доступ до нього»

Відповідно до підпунктів 18, 29 пункту 4 Положення про Державну архівну службу України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 870, та з метою забезпечення оптимального та уніфікованого підходу державних архівних установ до створення, обліку, зберігання та надання доступу до цифрових копій фонду користування Національного архівного фонду з урахуванням прогресивної зарубіжної та вітчизняної практики у цій галузі та наявної ситуації у сфері матеріально-технічного та кадрового забезпечення архівних установ України

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити методичні рекомендації «Цифровий фонд користування документами Національного архівного фонду: створення, зберігання, облік та доступ до нього», що додаються.

2. Відділу взаємодії із державними органами та інформаційно-аналітичного забезпечення (Сорока К.Г.):

- забезпечити впровадження методичних рекомендацій «Цифровий фонд користування документами Національного архівного фонду: створення, зберігання, облік та доступ до нього» шляхом доведення цього наказу до центральних державних архівів України, державних архівів областей та м. Києва.

- забезпечити оприлюднення цього наказу на офіційному веб-сайті Укрдержархіву.

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

В.о. Голови

І.В. Бондарчук

Державна архівна служба України

Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства

ЦИФРОВИЙ ФОНД КОРИСТУВАННЯ ДОКУМЕНТАМИ
НАЦІОНАЛЬНОГО АРХІВНОГО ФОНДУ:
СТВОРЕННЯ, ЗБЕРІГАННЯ, ОБЛІК ТА ДОСТУП ДО НЬОГО
Методичні рекомендації

СХВАЛЕНО

Протокол засідання

Нормативно-методичної

комісії Укрдержархіву

від 07 лютого 2019 р.

№ 01

Київ

2018

Наказ Державної архівної служби України
щодо впровадження методичних
рекомендацій

Титульна сторінка методичних рекомендацій
«Цифровий фонд користування документами
Національного архівного фонду: створення,
зберігання, облік та доступ до нього»

Перший (традиційний) варіант є більш спрощеним. Він розрахований на ті установи, які наразі мають суттєві труднощі з технічним оснащенням і недостатнє кадрове забезпечення. Його застосування передбачає облік справи загалом, а не кожного окремого оцифрованого аркуша. Це надає можливість залучити до створення цифрового фонду користування меншу кількість персоналу, але виключає можливість проведення низки процедур, зокрема гешування з метою більш надійного забезпечення збереженості цифрових копій, і унеможлиблює експорт облікових даних до спеціалізованого програмного забезпечення під час переходу до автоматизованого обліку.

В основу **другого варіанту (перехідного)**, покладено облік кожного оцифрованого аркуша справи. Оскільки укладачі методичних рекомендацій передбачили єдину оптимізовану процедуру найменування файлів, яка відповідає міжнародним стандартам і містить всі необхідні дані для ідентифікації кожного оцифрованого аркуша, архіви, які раніше впроваджували перший варіант, покращивши своє матеріально-технічне становище, достатньо легко зможуть перейти на другий.

Переходу на автоматизоване управління цифровими копіями фонду користування має передувати низка підготовчих заходів. Зокрема, необхідно:

- 1) концептуально оформити уніфікований підхід до автоматизованого обліку, зберігання та доступу до цифрових копій;
- 2) розробити ефективні галузеві нормативні акти для регулювання автоматизованого обліку, зберігання та доступу до цифрових копій;
- 3) розробити і протестувати вітчизняну DAM-систему (з англійської digital asset management - цифрове управління активами) або ж визначитися з вибором вже наявного на ринку програмного забезпечення;
- 4) надати архівним установам фінансові та технічні можливості для впровадження автоматизованого обліку, зберігання та доступу до цифрових копій;
- 5) передбачити у структурі архівних установ окремий підрозділ, відповідальний за ведення обліку та зберігання цифрових копій;

- 6) забезпечити працівникам архівних установ можливість обміну досвідом із зарубіжними колегами (тренінги, стажування);
- 7) розробити комплекс заходів з організації зберігання цифрових копій на сервері, зокрема, захисту серверів від несанкціонованого втручання тощо;
- 8) визначитися з особливостями надання доступу до цифрових копій, зокрема, розподілити доступ між співробітниками установ (для яких категорій він буде обмеженим, якою мірою); узгодити особливості надання доступу користувачам; розробити процедуру врегулювання питання щодо авторських прав, захисту персональних даних тощо у разі надання дистанційного доступу до відповідних архівних документів;
- 9) створити міжархівну інформаційно-телекомунікаційну платформу для розміщення цифрових копій документів НАФ з можливістю їх автоматизованого обліку та пошуку.

Державна архівна служба України
4 травня · 🌐

Архіви онлайн: найдавніші документи ЦДІАК та нові описи

Нам знову є чим вас порадувати. У карантинні часи архіви поетапно надолужують згаяне і продовжують приділяти більше уваги оцифруванню як довідкового апарату, так і архівних справ.

Зокрема, суттєво розширився перелік доступних в онлайн режимі сканів архівних документів, які зберігає Центральний державний історичний архів України (м.Київ). Рубрику "E-Archive/Документи онлайн" офіційного вебсайту архіву доповнено цифровими копіями 472 справ, які належать до вісьмох фондів найдавніших документів.

Серед документальних артефактів ви знайдете універсали українських гетьманів, привілеї литовських князів і польських королів, грамоти російських царів, документи з власноручними підписами визначних діячів України та інших держав, у тому числі й унікальні документи Національного архівного фонду.

https://cdiak.archives.gov.ua/full_files/

У Державному архіві Кіровоградської області триває планомірне наповнення рубрики «Електронний архів» оцифрованими документами фільтраційних справ громадян Кіровоградщини, вивезених на примусові роботи до Німеччини та інших держав гітлерівської коаліції під час Другої світової війни (фонд «Управління служби національної безпеки України по Кіровоградській області»). Останніми днями у вільний доступ викладено близько 700 справ. <http://dakiro.kr-admin.gov.ua/e-archive/fonds/fonds.php>

Державний архів Дніпропетровської області розмітив на власному вебсайті електронну картотеку репресованих у 1930-х роках «куркулів» та членів їх родин.

<https://dp.archives.gov.ua/index.php/digitized-documents/kartoteky>

Крім того, в онлайн режимі можна переглянути Справу слідчої комісії катеринославського губревтрибуналу щодо обвинувачення в контрреволюційній діяльності останнього міського голови Катеринослава В. І. Осипова. <https://cutt.ly/gjyEP7r>

На вебсайті Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України з'явилися нові електронні версії відредагованих описів справ ще 21 фонду періоду Української революції 1917-1921 років.

<https://tsdavo.gov.ua/novyny/4-travnnya-2020-r/>

На офіційному інтернетресурсі Державного архіву Рівненської області у рубриці «Довідковий апарат» відтепер доступні оцифровані описи справ 655 фондів дорадянського періоду. <https://cutt.ly/FyjEPOF>

У Державному архіві Житомирської області також триває процес оцифрування документів Національного архівного фонду України. Зокрема переведено у цифру 34 описи фондів

Державна архівна служба України
28 серпня о 11:52 · 🌐

Новини цифровізації державних архівів: серпневий дайджест

Вітаємо численну аудиторію вебпорталу Державної архівної служби України традиційною добіркою доступних в онлайн режимі оцифрованих документів архівних установ за серпень цього року <https://cutt.ly/Dfgj4wq>

Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України) запрошує до перегляду наступних оцифрованих описів фондів: 3566, 3567, 3572, 3573, 3576, 3577, 3578, 3585, 3586, 3599, 3602, 3603, 3604, 3605, 3606, 3608, 3625, 3635, 3637, 3643, 3644, 3645, 3646, 3660, 3661, 3662, 3663, 3664, 3667, 3670, 3672, 3673, 3724, 3731, 3732, 3733, 3734, 3735, 3737, 3738 та 3803, 3804, 3806, 3807, 3808, 3810, 3814, 3815, 3821, 3830, 3832, 3848.

На електронному ресурсі Центрального державного архіву громадських об'єднань України – E-resource - розміщені описи фонду 269 Колекція документів "Український музей в Празі" (1925-1948).

Опис 1 "Документи і матеріали українських організацій, союзів, спілок, товариств і громадян на еміграції" налічує 1140 справи, датованих 1905-1948 рр., опис 2 "Документи і матеріали українських державних, військових, громадсько-політичних діячів, представників науки, культури і освіти, інших осіб" – 332 справи 1886-1952 рр. та опис 3 "Часописи, газети, бюлетені, інші друковані видання" – 172 справи 1919-1945 рр.

З метою надання віддаленого доступу до інформації архівних документів, що зберігаються у Центральному державному історичному архіві України, м. Київ, рубрику "E-Archive/Документи он-лайн" доповнено цифровими копіями 52 справ з ф. 1164, Метричні книги єврейських громад м. Києва та Київського повіту.

На сайті Державного архіву Волинської області, в рубриці «Електронний архів», оприлюднено 253 архівних кримінальних справ несудових органів за 1939-1953 роки з фонду 4666 «Комітет державної безпеки (КДБ) при Раді Міністрів УРСР у Волинській області, м. Луцьк, Волинська область».

Державний архів Дніпропетровської області у розділі "Метричні книги" розміщує скановані копії метричних книг (синагога) про народження, шлюб, смерть за період 1858-1891 рр.

До розділу «E-Archiv» на веб-сайті Державного архіву Київської області додатково внесено 288 цифрових копій архівних справ опису № 4 фонду № 384 «Київська губернська комісія першого загального перепису населення у 1897 р., м. Київ.». До уваги користувачів – переписні аркуші і відомості підрахунку чисельності населення сіл Козятинської, Білилівської, Дубовомахаринецької, Самгородської та інших волостей Бердичівського повіту Київської губернії. Документи містять важливу інформацію не лише про кількість жителів населених пунктів повіту, але й про їх національний, мовний склад, віросповідання, рівень освіти тощо. Вони, безперечно, збагатять джерельну базу досліджень з історії, демографії

Скріншоти з офіційної сторінки Державної архівної служби України зі щомісячним дайджестом нових цифрових копій документів та довідкових апаратів державних архівів

Дякуємо за увагу!